

Ministerie van Landbouw, Natuur en
Voedselkwaliteit

LNV-beleid in 2011

Leven
van het land,
geven
om natuur.

- 5 Duurzame agrarische en visserijsector
- 10 Kennis en innovatie
- 13 Natuur, landschap en platteland
- 17 Voedsel, dier en consument

Leven van het land, geven om natuur.

Het platteland levert ons voedsel. Het is ook natuur en landschap en de basis van een groene economie. Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) werkt aan de balans tussen al die elementen. Daarbij betrekken we burgers, ondernemers, maatschappelijke organisaties en bestuurders. Met respect voor mens, dier en omgeving zorgen we samen met hen voor gezond voedsel. Voor waardevolle natuur en een mooi landschap waarvan iedereen ook in de toekomst kan genieten. En voor een sterke agrarische economie die internationaal succesvol is. We doen dat door vernieuwing te stimuleren. En door financiële ondersteuning te bieden, richting te geven, regels te stellen en toezicht te houden.

Ook in 2011 kiest het kabinet Balkenende IV voor duurzaamheid. Voor de agrarische sector en de visserij betekent dit produceren met respect voor mens, dier, plant, milieu en omgeving. Bij dit verduurzamen spelen ook maatschappelijke vraagstukken als dierenwelzijn, schaalvergroting, bedrijfsgebouwen in het landschap en gevolgen voor de volksgezondheid een rol.

Het oplossen van dit soort vraagstukken kan niet zonder innovatieve ondernemers. Om innovatie aan te moedigen laat LNV onderzoeken uitvoeren en kunnen ondernemers gebruikmaken van subsidies en fiscale regelingen. LNV organiseert ook overleggen waar alle partijen samen concrete afspraken kunnen maken om hun maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen. Het uiteindelijke doel is een volledig duurzame productie die kan rekenen op steun van consumenten, producenten en andere betrokkenen.

Duurzame agrarische en visserijsector

Duurzame agrarische en visserijsector

Landbouw en maatschappelijke prestaties

De landen van de Europese Unie willen de agrariër belonen voor zijn inspanningen om de natuur en het landschap te onderhouden. Ook als hij bijvoorbeeld milieuvriendelijk produceert of minder energie gebruikt. Hiervoor zet de Europese Unie de komende jaren ieder jaar 22 miljoen euro aan inkomenssteun in. Daarnaast krijgt Nederland tot en met 2013 ook nog eens 145 miljoen euro van de Europese Unie om te besteden aan maatschappelijke prestaties in het kader van het Europees plattelandsbeleid. Deze bijdragen zijn gericht op het ondersteunen van maatschappelijke waarden op het gebied van natuur, milieu- en waterkwaliteit, innovatie en duurzame energie.

Europees landbouwbeleid

Er wordt binnen de Europese Unie al een aantal jaren gesproken over de aanpassing van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB). Er is meer aandacht voor natuur en platteland en productiesteun wordt vervangen door inkomenssteun onder bepaalde voorwaarden. In september 2008 heeft LNV de Houtskoolschets van het GLB uitgebracht. Hierin staan de Nederlandse ideeën over de toekomst van het GLB vanaf 2013. In november 2010 wordt de visie van de Europese Commissie op het GLB verwacht. Als de visie van de Commissie

LNV-beleid in 2011: HOME

DUURZAME AGRARISCHE EN VISSERIJSECTOR | KENNIS EN INNOVATIE
NATUUR, LANDSCHAP EN PLATTELAND | VOEDSEL, DIER EN CONSUMENT

bekend is, komt Nederland met een uitwerking van de Houtskoolschets uit 2008. Ook het komende jaar zal de minister van LNV daarom gesprekken hebben over de invulling van het GLB. Natuurlijk wordt hierbij inbreng gevraagd van belanghebbenden.

Internationaal

De Nederlandse agrarische en visserijsectoren zijn sterk internationaal georiënteerd. Daarom moet ook in contacten met het buitenland stevig worden ingezet op innovatie en verduurzaming. Bijvoorbeeld als het gaat om de internationale handel in grondstoffen voor voedsel en veevoer. In 2011 gebeurt dit bijvoorbeeld bij internationale overleggen over palmolie en soja (rondetafelconferenties). Ook bij overleggen van de Europese Unie en de Verenigde Naties zet LNV zich in voor verduurzaming.

Landbouw als deel van de oplossing

De relatie tussen landbouw, voedselzekerheid en klimaat is groot. Daarom kwam de Commissie voor Duurzame Ontwikkeling van de Verenigde Naties in 2009 bijeen om zich te buigen over deze onderwerpen. Deze 17de bijeenkomst van de Commissie voor Duurzame Ontwikkeling krijgt in november 2010 een vervolg met

een conferentie die LNV samen met onder meer de Wereldbank en de FAO (Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties) organiseert. Nederland zal er in 2011 met samen met andere landen aan bijdragen dat successen in enkele ontwikkelingslanden voor andere landen beschikbaar worden gesteld.

Europees visserijbeleid

Ook het visserijbeleid van de Europese Unie wordt herzien. Het Nederlandse standpunt staat in de nota '[Vis, als duurzaam kapitaal](#)' van eind 2009. Een van de uitgangspunten voor Nederland bij de onderhandelingen over de hervorming van het visserijbeleid is dat de vis én de omgeving – het ecologisch kapitaal – duurzaam worden gebruikt. De Europese Commissie komt naar verwachting begin 2011 met voorstellen over het Europees visserijbeleid. In 2012 zullen hier waarschijnlijk besluiten over worden genomen.

Biobased economy

Een duurzame economie is een biobased economy. Oftewel een economie die minder afhankelijk is van fossiele grondstoffen als aardolie, aardgas en steenkool en die gebruikmaakt van biomassa voor het maken van brandstoffen, energie en

materialen. In 2011 wordt onderzoek naar mogelijkheden op deze terreinen voortgezet. De Sociaal-Economische Raad komt met een advies over de mogelijkheden die een biobased economy Nederland biedt.

Schone en zuinige agrosectoren

Een belangrijke stap richting een duurzame economie is de afspraak van het kabinet om in 2020 30% minder broeikasgassen uit te stoten dan in 1990. Ook is afgesproken dat in 2020 20% van de energie die wordt gebruikt, duurzaam is. Deze afspraken liggen vast in het Convenant Schone en Zuinige Agrosectoren. Om de doelen te bereiken wordt gewerkt met concrete projecten. Voorbeelden zijn Schone en Zuinige Glastuinbouw, 'dierhouderij' of 'voeding en genotmiddelen-industrie'. Zo kent de glastuinbouw het programma Kas als energiebron. Daarin werken LNV en de betrokken partijen samen aan klimaatneutrale kassen die gebruikmaken van zonne-energie, biomassa, wind en aardwarmte voor verwarming van kassen.

Plantaardige sectoren

In 2010 zijn de Europese afspraken over de gezondheid van planten en plantaardig materiaal (het fytosanitaire stelsel) geëvalueerd. Deze evaluatie wordt

gebruikt voor de nieuwe strategie en voor de voorstellen voor nieuwe wetgeving die de Europese Commissie in 2011 zal presenteren. De Europese Commissie werkt ook aan het moderniseren van het Europese stelsel voor teeltmateriaal. Nederland is binnen Europa de belangrijkste leverancier van uitgangsmateriaal zoals pootaardappelen, bloembollen, zaden en stekken. De regels voor de kwaliteit van plantaardig uitgangsmateriaal zijn verouderd. Daarom worden deze regels herzien. Met het simpeler en beter maken van de regels kan geld worden bespaard.

Gewasbescherming

Voor een duurzame plantaardige sector zijn duurzame gewasbeschermingsmiddelen onmisbaar. Dit zijn middelen die wel effectief zijn maar die niet schadelijk zijn voor mens, dier en milieu.

Het Nederlandse gewasbeschermingsmiddelenbeleid is gebaseerd op Europese regelgeving. De nieuwe Europese richtlijn over duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen moet in 2011 zijn vastgelegd in wetgeving. Ook moet er in 2012 een nationaal actieprogramma zijn. Daarom begint LNV in 2011 met het consulteren van betrokken partijen.

Het Planbureau voor de Leefomgeving brengt in 2011 een eindevaluatie uit van de Nota Duurzame gewasbescherming. Daarmee wordt duidelijk of de doelstellingen voor de kwaliteit van milieu en drinkwater, voedselveiligheid en arbeidsbescherming zijn gerealiseerd. Randvoorwaarde hierbij is dat de plantaardige sector economisch perspectief moet houden. De evaluatie zal gebruikt worden voor het nationaal actieprogramma.

Mest

Bij het mestbeleid staat vermindering van stikstof en fosfaat voorop. Tegelijkertijd moeten deze meststoffen effectiever worden ingezet. In 2011 mag er op bouwland minder fosfaat worden gebruikt dan in 2010. Ook wordt er in 2011 verder gezocht naar nieuwe mogelijkheden om de (economische) waarde van mest beter te benutten. Bijvoorbeeld door uit de mest fosfaat terug te winnen.

Innovatie in de visserij

Ook de visserij legt zich toe op duurzamere bedrijfsvoering, onder meer door visserijmethoden aan te passen. Daarvoor is veel onderzoek nodig. Innovatie en ondernemerschap worden ondersteund met geld uit het Europees Visserij Fonds en uit de nationale begroting. Een goed voorbeeld is de 'Blueport' die door LNV

wordt gefaciliteerd. Bij de Blueport wordt gebruikgemaakt van innovatie, het vergaren en delen van kennis en het versterken van ondernemerschap en structuur binnen de keten.

Binnenvisserij

De binnenvisserij werkt steeds meer met visplannen die worden opgesteld door visstandsbeheercommissies. In deze commissies zitten beroeps- en sportvissers en waterbeheerders. Het werken met visplannen wordt in 2011 in de wet opgenomen en is met ingang van 2012 verplicht voor alle binnenwateren.

Paling

De paling heeft bescherming nodig. Daarom wordt het herstelplan voor de paling (aal) in 2011 verder uitgevoerd. Hierbij krijgen onderzoek en een proef met centraal aalbeheer speciale aandacht. Het herstel van de aalpopulatie is namelijk iets dat bij voorkeur op regionaal niveau geregeld moet worden. In 2011 start een proef met een regionaal plan dat gemaakt is door een visstandsbeheercommissie. Bij de proef wordt gekeken of regionaal aalbeheer hetzelfde effect heeft als het huidige generieke vangstverbod van drie maanden.

Kennis en innovatie

Kennis en innovatie

Nederland behoort op het gebied van innovatie tot de top-5 van de wereld. Mede daardoor heeft ook de agrarische sector mondiaal een toppositie. Om dat zo te houden werken bedrijfsleven, kennisinstellingen en het ministerie van LNV op het gebied van kennis en innovatie al decennia intensief samen. De overheid ondersteunt nieuwe initiatieven en houdt kennisinstellingen in stand. Voorbeelden zijn het programma Towards Biosolar Cells, de stichting Food&Nutrition Delta en het Top Instituut Groene Genetica.

Het programma Towards Biosolar Cells wordt uitgevoerd door Wageningen Universiteit en Research Centre in samenwerking met andere universiteiten en bedrijven. Een van de onderzoeken van dit programma richt zich op efficiëntere fotosynthese (planten en algen die zonlicht omzetten in energie en bouwstoffen). Dit onderzoek draagt onder andere bij aan de ontwikkeling van kunstmatige bladeren.

Het programma Food&Nutrition Delta is een initiatief van het Nederlandse bedrijfsleven en een aantal kennisinstellingen. Het programma is opgezet in overleg met de ministeries van Economische Zaken, LNV en Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Het wil Nederland koploper laten zijn voor voedsel en voedingsleer.

Het Technologisch Topinstituut Groene Genetica doet strategisch onderzoek op het gebied van plantengenetica, plantenfysiologie en plantenziektekunde. Doel is het ontwikkelen van plantaardig uitgangsmateriaal waarmee optimale groei, ontwikkeling en productie gerealiseerd kunnen worden onder nieuwe teelt- en milieucondities.

Duurzaamheid bevorderen

Vooraf innovaties die duurzaamheid bevorderen worden steeds belangrijker. De agrarische sector kan in belangrijke mate bijdragen aan mondiale uitdagingen, zoals voedselzekerheid en klimaatverandering. Nationaal gaat het erom minder energie te gebruiken, dierenwelzijn te bevorderen en minder schadelijke stoffen uit te stoten. LNV zal in 2011 opnieuw stimuleren dat voor deze uitdagingen de juiste partijen met elkaar gaan samenwerken. LNV stimuleert ook innovatie die gericht is op het vervangen van dierlijke eiwitten door plantaardige.

Maatschappelijke innovaties

In 2011 worden de resultaten verwacht van verschillende innovatieprogramma's die in 2010 van start zijn gegaan. Dit zijn innovaties gericht op het vervangen van dierlijke eiwitten, het verminderen van het gebruik van antibiotica in de veehouderij

en programma's waarbij mest wordt gebruikt om energie op te wekken.

De kennisinstellingen van Wageningen Universiteit en Research Centre spelen een vooraanstaande rol als aanjager van maatschappelijke innovaties. De meerjarenafspraken 2011-2015 die Wageningen UR met de Groene Kennisinstellingen heeft gemaakt, wordt in 2011 uitgewerkt in afspraken over de gezamenlijke programmering van vernieuwing en de hoeveelheid geld hiervoor.

Groen onderwijs

Vanwege de verwachte tekorten op de arbeidsmarkt is een groter aanbod en betere spreiding van het groene hoger onderwijs belangrijk. De afspraken die hierover in 2010 zijn gemaakt, worden in 2011 uitgevoerd. Het gaat om onder meer een landelijk dekkend en toegankelijk netwerk van groen (hoger) onderwijs, het opzetten van 'groene pieken' (centres of excellence) en het verbeteren van de doorstroom van mbo naar hbo.

Maatschappelijke stages

Maatschappelijke stages maken de jeugd bewuster van de waarde van voedsel en groen. In 2011 wordt het afgesproken aantal van 10.000 groene stageplaatsen voor het gehele voortgezet onderwijs gerealiseerd.

LNV-beleid in 2011: HOME

DUURZAME AGRARISCHE EN VISSERIJSECTOR | KENNIS EN INNOVATIE
NATUUR, LANDSCHAP EN PLATTELAND | VOEDSEL, DIER EN CONSUMENT

Natuur, landschap en platteland

Natuur, landschap en platteland

Natuur is in Nederland altijd dichtbij. De in ons land aanwezige natuur is in de meeste gevallen mede gevormd door menselijke activiteiten. Boeren bijvoorbeeld dragen met hun bedrijf bij aan het behoud van het karakteristieke landschap. Investerings in 'groen' vergroten de leefbaarheid en sociaaleconomische vitaliteit van het platteland.

Biodiversiteit

Nederland werkt in Europees en internationaal verband aan het stoppen van de achteruitgang van de biodiversiteit. 2011 wordt wat dat betreft het jaar om op basis van bereikte resultaten nieuwe initiatieven te nemen. Zo worden in 2011 het huidige beleidsprogramma biodiversiteit en de resultaten van de Task Force Biodiversiteit en Natuurlijke Hulpbronnen geëvalueerd. Samen met de Europese Biodiversiteitstrategie die de Europese Commissie begin 2011 publiceert, vormen deze de opmaat voor een nieuw beleidsprogramma vanaf 2012.

Nederland zet zich in voor integrale duurzaamheid: de biodiversiteitscrisis, de klimaatcrisis en de voedselcrisis moeten in samenhang worden gezien en aangepakt. Samen met andere betrokkenen. Ook marktpartijen moeten zich bewust zijn van hun ecologische voetafdruk en die waar mogelijk verkleinen.

LNV-beleid in 2011: HOME

DUURZAME AGRARISCHE EN VISSERIJSECTOR | KENNIS EN INNOVATIE
NATUUR, LANDSCHAP EN PLATTELAND | VOEDSEL, DIER EN CONSUMENT

Ecologische Hoofdstructuur

De ontwikkeling van het netwerk van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Natura 2000-gebieden gaat in 2011 door. Met de start van het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) in 2007 zijn de provincies verantwoordelijk geworden voor de uitvoering van de EHS. In 2010 wordt de uitvoering van het ILG geëvalueerd om voor de periode tot 2013 nadere afspraken te kunnen maken. In 2010 hebben de provincies het subsidiestelsel voor Natuur- en Landschap (SNL), de opvolger van programma beheer, gepresenteerd. In 2010 ging het agrarische deel van start en vanaf 2011 gaat naar verwachting het natuurdeel van start, waardoor ook terreinbeherende organisaties en particulieren gebruik kunnen maken van het SNL. Daarnaast wordt met de uitwerking van de voorstellen uit de Verklaring van Linschoten, waarin wordt ingezet op een gelijkwaardigheid tussen alle partijen (terreinbeheerders en particulieren), een extra impuls gegeven aan het particuliere natuurbeheer.

Natura 2000

Nederland wijst uiterlijk in december 2010 162 Natura 2000-gebieden aan. Hiervan liggen er vijf in de Noordzee. In die vijf gebieden komen er regels voor de omvang en de tijdstippen van de visserij.

In 2011 wordt verder gewerkt aan de beheerplannen van de Natura 2000-gebieden. Daarin wordt vastgelegd hoe en op welke termijn de doelen worden bereikt. Het uitgangspunt is een balans tussen ecologische doelen en ruimte voor economische ontwikkeling en andere gebruiksvormen dan natuur.

Agenda Landschap

2011 is het oogstjaar van de Agenda Landschap. In 2011 wordt de balans opge maakt van het experiment met alternatieve vormen van financiering om het landschap te verbeteren. Dit experiment is gehouden in de gebieden Amstelland, Het Groene Woud, Het Binnenveld en de Ooijpolder. In Het Groene Woud is de streekrekening geïntroduceerd. Dit is een spaarrekening voor particulieren. De bank waar het spaargeld op staat, stort een deel van de spaarrente in het zogenaamde landschapsfonds.

Mooi en Vitaal Delfland en Westflank Haarlemmermeer (FES)

Met het project Mooi en Vitaal Delfland wordt de schaarse ruimte slimmer gebruikt, worden verspreid liggende kassen op enkele plekken geconcentreerd en komt 120 hectare vrij voor natuur en recreatie en 2.000 duurzame woningen (koppeling energienetwerk aan kassen, hergebruik afvalwater).

Het project Westflank Haarlemmermeer realiseert het aanleggen van een 'groen-blauw' raamwerk, namelijk een klimaatbestendige woonwijk rondom een seizoensberging van water, inrichting van groengebieden en aanleg van recreatieve routes. Met beide projecten wordt een blijvende bescherming van het landelijk gebied beoogd, waarbij een duurzame ontwikkeling mogelijk blijft die past bij het open en groene karakter van het landelijk gebied.

Natuur en mosselvisserij

De Waddenzee neemt een speciale plaats in: dit gebied is zowel Natura 2000-gebied als Werelderfgoed. Behalve natuurgebied is de Waddenzee ook belangrijk voor recreatie en voor de mossel- en garnalenvisserij.

In het najaar van 2008 hebben de overheid, de mosselsector en verschillende natuurorganisaties afspraken gemaakt om de mosselsector duurzame alternatieven te bieden voor het vangen van mosselzaad. Tegelijkertijd werden er in dit convenant afspraken gemaakt om de natuurwaarde van de Waddenzee te versterken.

Om deze afspraken vorm te geven is in 2010 het programma Naar een Rijke Waddenzee gestart. LNV draagt voor de periode 2010-2014 jaarlijks € 2 mln. bij aan het herstel van de veerkracht en dynamiek van de Waddenzee in combinatie met een duurzaam gebruik.

Voedsel, dieren en consument

Voedsel, dier en consument

De wereldbevolking neemt toe en het voedselpatroon verschuift van plantaardige naar dierlijke eiwitten. Dat leidt er toe dat de druk op het mondiale ecosysteem steeds meer toeneemt. LNV hecht veel belang aan internationale oplossingen. Daarom legt LNV in internationale discussies over dit onderwerp de nadruk op de mogelijkheden van de Nederlandse agrarische sector. Deze kan met zijn goede concurrentiepositie, innovatiekracht en ambities op het gebied van duurzaamheid bijdragen aan een duurzaam mondiaal voedselsysteem. De Beleidsagenda Duurzame voedselsystemen voorziet onder meer in onderzoek naar het gebruik van plantaardige eiwitten, het vermarkten van duurzame dierlijke producten, internationale agendering en een strategie om de mondiale duurzaamheidsopgave om te vormen tot een kans voor Nederland als kraamkamer van voedselinnovaties.

Toezicht

In 2011 wordt de fusie van de Algemene Inspectiedienst (AID), de Plantenziektenkundige Dienst (PD) en de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) afgerond. Op 1 januari 2012 gaat de nieuwe VWA (nVWA) met een geïntegreerde inspectiedienst van start. De gefuseerde dienst houdt toezicht op de veiligheid van producten en voedsel, diergezondheid en dierenwelzijn.

Dierenwelzijn en diergezondheid

Op het gebied van dierenwelzijn en diergezondheid wordt het bestaande beleid in 2011 voortgezet. Zo wil LNV dat in 2011 5% van de stallen integraal duurzaam en diervriendelijk is. In de jaren daarna moet dit percentage snel groeien. De resultaten van het beleid worden onder meer in de Staat van het Dier in beeld gebracht. Verder wordt in 2011 de nieuwe Wet dieren ingevoerd. Het Europese Actieplan voor dierenwelzijn (2006-2010) wordt momenteel geëvalueerd, waarna de Europese Commissie op basis van de resultaten half 2011 een nieuw actieplan presenteert.

In 2011 wil LNV meewerken aan het zogenaamde Europese Welfare Quality Project. Hiermee wordt dierenwelzijn op primaire bedrijven gemeten bij het dier zelf. Met de resultaten kan de ondernemer gericht werken aan verbetering van het welzijn van de dieren op het bedrijf.

Zoönosen

In 2011 wordt meer aandacht besteed aan zoönosen (dierziekten die op mensen kunnen overgaan). Er komen adequate waarschuwingssystemen, bestrijdings-draaiboeken (voor onder meer de Afrikaanse Paardenpest en Rift Valley Fever) en een structuur voor signalering, advisering, beoordeling en besluitvorming.

Vaccins

LNV stimuleert het ontwikkelen van vaccins voor opkomende dierziekten. Goede internationale samenwerking is van groot belang om kennis te vergroten en bij te dragen aan internationale risicobeheersing. Nederland levert in 2011 een bijdrage aan het organiseren van een grensoverschrijdende oefening met Duitsland.

Minder antibiotica

In 2011 moet de hoeveelheid antibiotica die in de veehouderij wordt gebruikt met 20% zijn verminderd ten opzichte van 2009. In 2013 moet de vermindering 50% zijn. Hiervoor komen in 2011 veel resultaten van onderzoek beschikbaar.

Economische situatie

Het belang van de agrarische sectoren voor Nederland is heel groot. Het agrocluster is goed voor 10% van de werkgelegenheid en voor meer dan 25% van de export. Nederland is een van de drie grootste exporteurs van agrarische producten ter wereld en levert daarmee een belangrijke bijdrage (10%) aan het nationaal inkomen.

Verder is het agrocluster een belangrijke schakel in de wereldvoedselproductie. Niet alleen door de primaire productie of de doorvoer in de agroketens, maar ook door innovaties en kennisoverdracht naar ontwikkelingslanden.

In 2011 blijven de gevolgen van de financiële en economische crisis het rendement van de agrarische en visserijsectoren negatief beïnvloeden, ondanks de eerste tekenen van herstel.

Uitgave

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit
www.minInv.nl

Redactie

Directie Communicatie,
ministerie LNV

Vormgeving en

projectbegeleiding

Dienst Bedrijfsvoering
Huisstijlmedia, ministerie LNV

Fotografie

Beeldbank ministerie LNV

Leven
van het land,
geven
om natuur.